

на ринку середня ціна однієї тонни річкового піску складає 100 - 200 грн, тінюві масштаби обороту піску можна оцінити в десятки мільйонів доларів.

Одним із основних джерел річкового піску в Україні завжди була акваторія Дніпра. Історично так склалося, що місце найбільшого видобутку водночас є й місцем найбільшого споживання. Йдеться, звісно, про Київ та Київщину.

Ми скористалися Автоматичною ідентифікаційною системою суден (AIS, англ. Automatic Identification System, AIS). Вона ідентифікує судна, тож за її допомогою ми збрали дані про переміщення буксирів і, відповідно, транспортованих ними барж в акваторії Дніпра та Десни поблизу Києва. Так ми побачили маршрути буксирів до місць видобутку річкового піску, а також назад – до майданчиків його складування. Водночас не варто забувати, що частина піску вивозиться вантажівками, і їх неможливо відстежити.

Коли заходить мова про корисні копалини, перш за все згадують про нафту та газ, і майже ніколи – про пісок. З огляду на реальний стан речей, це несправедливо. На перший погляд може здатися, що піску в світі багато. А якщо зважити на площу пустель, які постійно розширюються, можливо, навіть забагато. Проте, не все так просто. Внаслідок зростання економіки і, в першу чергу, обсягів будівництва в світі, попит на пісок зростає. Крім того, для виробництва, наприклад, бетону підходить не кожен різновид піску.

Людей у світі більше, тож на будівництво житла та інфраструктури потрібно все більше піску. Згідно з **інформацією ВВС**, в Індії попит на будівельний пісок утричі зріс із 2000 року – і продовжує зростати. Китай, імовірно, використав більше піску за це десятиліття, ніж США протягом усього 20 століття. Дубай, розташований на краю величезної пустелі, імпортує пісок з Австралії. Зростання попиту та можливість отримання великих прибутків потягли за собою криміналізацію: в різних куточках світу в цю сферу влилися різноманітні злочинні угруповання, а сам видобуток значною мірою перемістився в тінь.

Україна не є винятком зі світових трендів. Будівельна галузь у нашій країні в останні роки активно зростає. Саме на її підприємства – зокрема, на виробників бетону – припадає більша частина всього видобутого піску. На другому місці, особливо віднедавна – будівництво та ремонт доріг. В Україні переважно використовують пісок, добутий відкритим кар'єрним способом, та річковий пісок. І якщо річковий ідеально підходить для будівництва, то добутий у кар'єрах має гіршу якість, містить домішки пілу та глини.

На цю тему: **“Відвертий абсурд!” Погляд вченого на “розчистку Сули”**

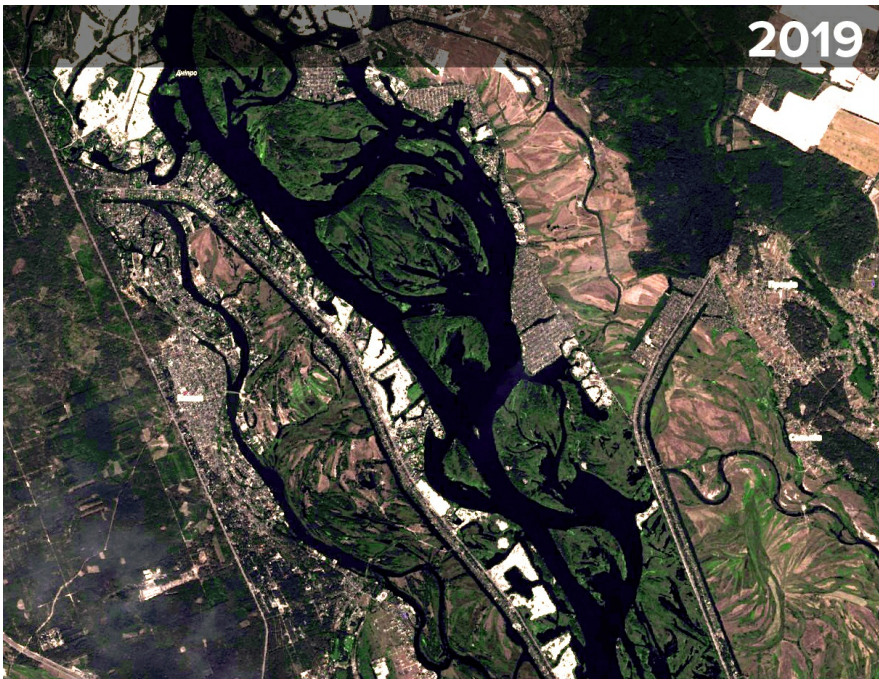
Зараз ринок піску в Україні – це одна з потужних можливостей для збагачення, в першу чергу, тінювого. Щорічно в Україні добувають мільйони тонн цього матеріалу. Лише за офіційними даними, в 2017 році було добуто майже 14 мільйонів тонн, і це, здебільшого, був саме річковий пісок. Нелегальний його видобуток, за оцінкою **Pro-Consulting**, якщо порівнювати з легальним, становить більш ніж 100%. Враховуючи, що на ринку середня ціна однієї тонни річкового піску складає 100 - 200 грн, тінюві масштаби обороту піску можна оцінити в десятки мільйонів доларів.

Одним із основних джерел річкового піску в Україні завжди була акваторія Дніпра. Історично так склалося, що місце найбільшого видобутку водночас є й місцем найбільшого споживання. Йдеться, звісно, про Київ та Київщину.

Намивати пісок у Києві почали ще в 70-х роках минулого століття. Фактично, Оболонь та всі житлові райони лівого берега Києва споруджені на намитих територіях. Проте пісок для намиву в ті часи переважно брали не з Дніпра, а видобували кар'єрним способом. На місці тих кар'єрів у Києві є кілька озер – зокрема, Тягле та Вирлиця.

«Золота доба» комерційного намиву почалася зо два десятки років тому. Саме тоді «нова» українська еліта відкрила для себе Конча-Заспу, територію на межі Києва та селища Козин. Тут жваво взялися зводити приватні будинки, переважно на намитих ділянках. Як відомо, попит породжує пропозицію – і в Кончі-Заспі розгорнулася справжня намивна лихоманка. Ділки активно починають використовувати землерийні снаряди, а також відпрацьовують схеми з отримання дозволів на видобуток піску. Беруть його тут же поруч – у Дніпрі. Такі самі процеси згодом починаються навпроти Кончі-Заспи, на лівому березі Дніпра. Загалом, за оцінкою еколога Олексія Василюка, з обох боків річки у цій її частині за допомогою намиву було утворено до 5 тисяч га нових шматків суходолу.

||

2002

Як і в будь-якій іншій галузі, тут трапляються свої злети й падіння. В якийсь момент пропозиція на ринку перевищила попит. На сьогодні навіть на супутникових знімках видно незабудовані ділянки в місцях намиву в Кончі-Заспі. Проте, розпочатий процес уже не зупиниться. «Конча-Заспа створила стереотип престижної забудови на рив'єрі, яку зведено на намитих ділянках в заплавах річок», – каже Олексій Василюк. Звичайно ж, в основі такої елітної забаганки – той таки намитий пісок. Пізніше подібну «забудову для багатих» спробують реалізувати й на Десні, не зваживши на значні логістичні проблеми для потенційних «елітних мешканців», яким доведеться довго їхати до Києва через Київську ГЕС.

Тільки-но елітна активність в Кончі-Заспі пішла на спад, як поряд відкрився новий потужний ринок. Це прокинувся Київ, у якому починався будівельний бум. На обслуговування столичного ринку спрямувала свої зусилля більшість намивачів піску. І його почали видобувати всюди – з Дніпра, Десни, київських озер і навіть з невеликих річок, які дивом збереглися.

Видобуток піску в Десні поблизу Києва. Відео Дмитра Демченка:

НОВИНИ ПАРТНЕРІВ

РЕКЛАМА

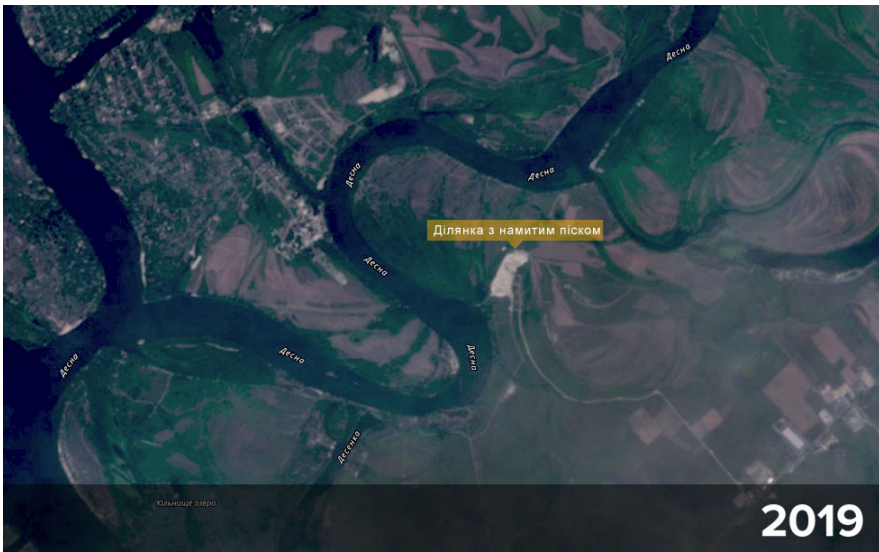
В процесі видобутку може брати участь цілий ланцюжок різних організацій. Дозвіл на добування чи роботи отримує одна організація, земснаряд числиться за іншою, а баржа, яка доставляє пісок, належить третій. В такому разі навіть притягнення до суду безпосередніх нелегальних видобувачів не означає, що відповідальність понесуть усі учасники схеми.

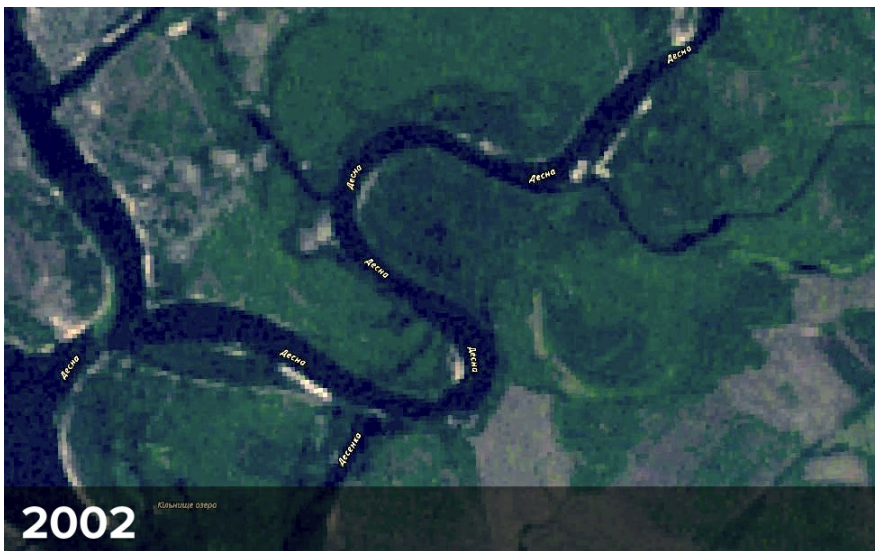
Юристи наживачів проявляють чудеса еквилібристики та винахідливості. Прикриваються всім, що має хоч якийсь стосунок до робіт на воді: і спецдозволами на розробку родовища піску, і дозволами на днопоглиблювальні роботи чи розчищення русла, і навіть облаштуванням пляжу. Тобто, юридичною «димовою завісою» для видобутку може бути все, що дає хоч якусь можливість пригнати техніку і почати длубатися в річковому дні.

Навіть за наявності легальних дозволів чи погоджень на практиці неможливо проконтролювати, скільки піску добувають насправді. Не кажучи вже про те, що дехто робить це взагалі без жодних дозволів. Проблеми з паперами, здається, жодним чином не впливають на активність та амбіції наживачів. Іноді вони діють так, ніби ніяких законів в Україні не існує, беручи пісок як хочуть і де хочуть.

Одне з таких місць наживу розташоване буквально за кілька кілометрів від міської смуги, на Десні. Недалеко від цього місця за течією річки є родовище, яке нібито перебуває в розробці, але кордони родовища ніяким чином не перетинаються з місцем наживу. Про це місце знають активісти, тут неодноразово спалахували скандали, але пісок продовжують мити, а піщаний терикон стає все вищим.

На цю тему: [Що приховує Звіт з ОВД “покрашення Сули”](#)

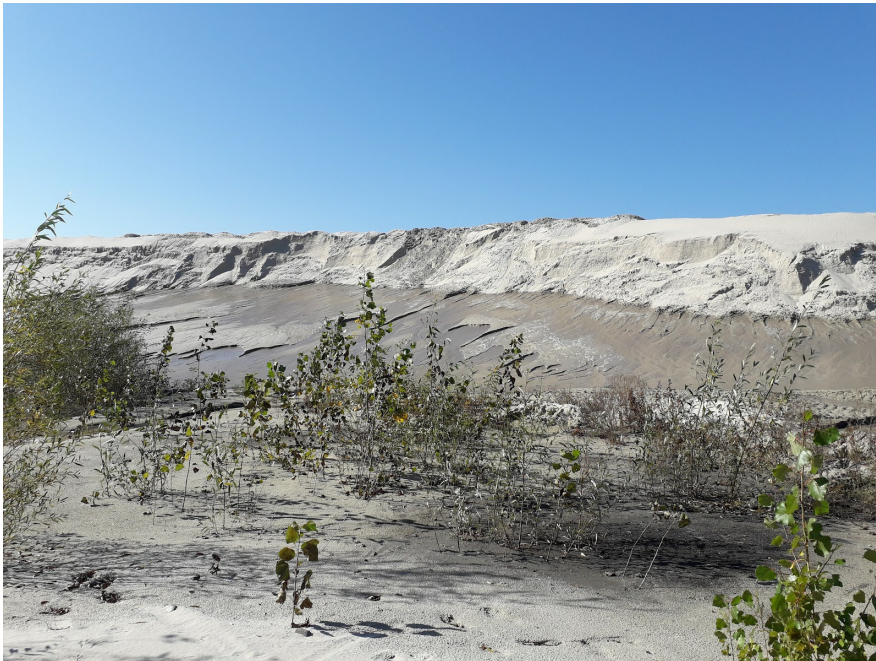

Відвал з намитого піску ще здаля вражає своїми розмірами. Попри те, що активний намив триває, а зверху по відвалу їздять бульдозери, навколо нього немає ніякого паркана. При наближенні ми з'ясуємо, чому це так. До піщаного терикону практично неможливо підступитися, якщо не йти дорогою, якою гасають вантажівки. Територія навкруги заболочена стічними водами. Почасти це небезпечна грузька піщана меляса, в яку легко провалитися, прийнявши її за твердий ґрунт.

Ніякого попередження про небезпеку теж немає, хоча все це відбувається за пару кілометрів від межі столичного району.

Земля поруч з кар'єром вкрита товстим шаром глевкої піщаної маси:

Але найнеприємніша знахідка очікує попереду. З одного боку під териконом б'є справжній гейзер брудної води, яку закачали разом з піском по трубі на берег, а тепер вона стікає знову до річки. Тобто, вздовж терикону тягнеться справжній потік брудної каламуті, який, впадаючи в річкові води, забарвлює їх у брунатний колір. І все це – менш ніж за кілометр від міського водозабірника, розташованого нижче по течії, вода з якого надходить до кранів киян.

Біля терикону б'є справжній гейзер каламутної води, затулятої земснарядом разом із піском:

Сама труба на понтонах, по якій ведеться намив піску, розтягнулася на кількасот метрів. По ній безперервно тече вода, грюкає захоплене помпою каміння. Доводиться згаяти пів години часу, аби, слідуючи за всіма вигинами берега, вздовж якого вона розтягнута, дістатися до її «голови», величеського земснаряду – справжнього судна, що має власну назву «Балаклія».

Земснаряд та захоплене в кадрі невелика частина труби від нього:

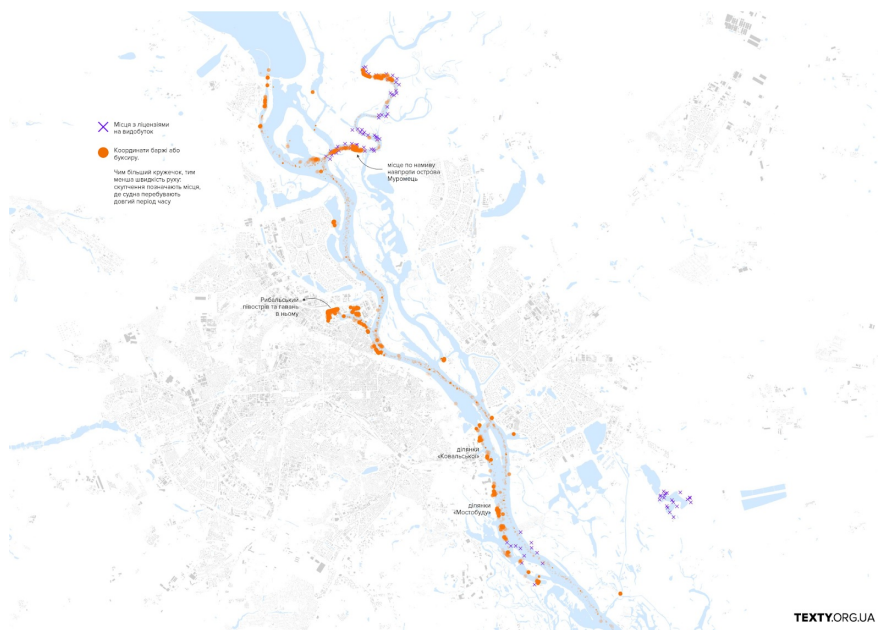
Інформація, яка є у відкритому доступі, свідчить, що «Балаклія» є власністю товариства з обмеженою відповідальністю з промовистою назвою «СОБІ». Згідно з відкритими даними в інтернеті, засновниками цього ТОВ є далеко не «випадкові» люди. Так, у базі помічників народних депутатів «Посіпаки» знаходимо одного з засновників ТОВ – Сергія Надєєва. Він був одночасно помічником на громадських засадах народних депутатів Верховної Ради 6 скликання (2007 – 2012 рр.) Сергія Соболева (БЮТ) та Віталія Хомутиніка (Партія регіонів). Інший засновник – Анатолій Шалоплут – був помічником народного депутата 4 скликання Василя Горбала (Партія регіонів). «СОБІ» має цілу флотилію буксирів та барж, серед заявлених в інтернеті послуг — продаж і доставка піску цілими баржами. Компанія також отримала спеціальний дозвіл на видобування піску на двох ділянках родовища “Деснянське-нижнє” на Десні.

Зовсім недалеко від цього місця, навпроти острова Муромець та впадіння Десни в Дніпро, є ще одне дуже популярне місце наміву. Баржі та земснаряди тут перебувають практично в межах Києва, навпроти одного з найбільших столичних парків «Дружби народів». З огляду на дані Автоматичної ідентифікаційної системи суден, це місце є улюбленим для багатьох компаній, у віданні яких є буксири, земснаряди чи баржі.

Добувати тут зручно ще й тому, що місця складування піску – зовсім поруч, на Рибальському півострові та в його гавані. На тамтешній вулиці Електриків вказано багато юридичних адрес компаній та організацій, що торгують піском. Зокрема, є там і юридична адреса вже згаданого ТОВ «СОБІ».

Тут же, в гавані на Рибальському півострові, розташований майданчик ще одного піскового «монстра» – «Київського річкового порту». Як зазначено на сайті самої компанії, «найбільшого легального добувача піску для потреб столиці». Компанія володіє низкою майданчиків із його перевалки в Києві, Вишгороді та Україні. “Київський річпорт” фактично займає монопольне становище по розробці цього матеріалу в руслі Дніпра в Обухівському районі, маючи дозвіл на розробку Ново-Українського родовища. Згідно з інформацією програми «Схеми», власники «Київського річкового порту» – Михайло Бродський та Нестор Шуфріч.

Трохи південніше за течією Дніпра, в районі Видубичів, теж є кілька майданчиків зі складування намитого піску. Зокрема, тут знаходиться промисловий майданчик одного з найбільших споживачів будматеріалу в Києві, а можливо і в Україні. Мова йде про Завод залізобетонних конструкцій ім. Ковальської. Загалом, промислово-будівельна група «Ковальська» оцінює свою річну потужність із виробництва товарних бетонів і розчинів у 4,6 млн кубометрів. Якщо брати до уваги, що для виготовлення одного кубометра бетону необхідно 0,4 – 0,8 тонн піску, то річна потреба «Ковальської» в ньому має становити в середньому понад два з половиною мільйони тонн. Цікаво, що при таких потребах «Ковальська» ще й знаходить можливість торгувати піском.

Зовсім поруч із ділянкою «Ковальської» – Південний міст. Впродовж багатьох років активісти та громадські організації наголошували на незаконному наміванні піску безпосередньо біля мосту, що, за їхніми словами, негативно вплинуло на стан конструкції. Проте і сьогодні тут працюють буксири.

Поряд із цим місцем є ще одна ділянка зі складування піску, яка належала «Мостобуду», що на сьогодні перебуває в процесі банкрутства. Згідно з даними сторони обвинувачення **в судовій справі**, що розглядалася Печерським районним судом на початку 2019 року, на цій ділянці було зафіксовано складування річкового піску, а також «наявність спеціальної техніки» для його наміву. При цьому, серед техніки був земснаряд, що належав уже відомому нам ТОВ «СОБІ». Варто зазначити, що біля цієї ділянки дотепер спостерігається активність буксирів.

Нижче за течією – між островом Водників та лівим берегом Дніпра – простяглося родовище «Осокорки». Дозвіл на видобуток піску тут, за даними Державної служби геології та надр України, отримала маловідома ТОВ «Сенд Контракт». Сам дозвіл видано зовсім недавно – у липні 2019 року, а компанія-видобувач створена трохи більше року тому. Її засновником є такий собі Дмитро Лук'янічков, зареєстрований у Луганську.

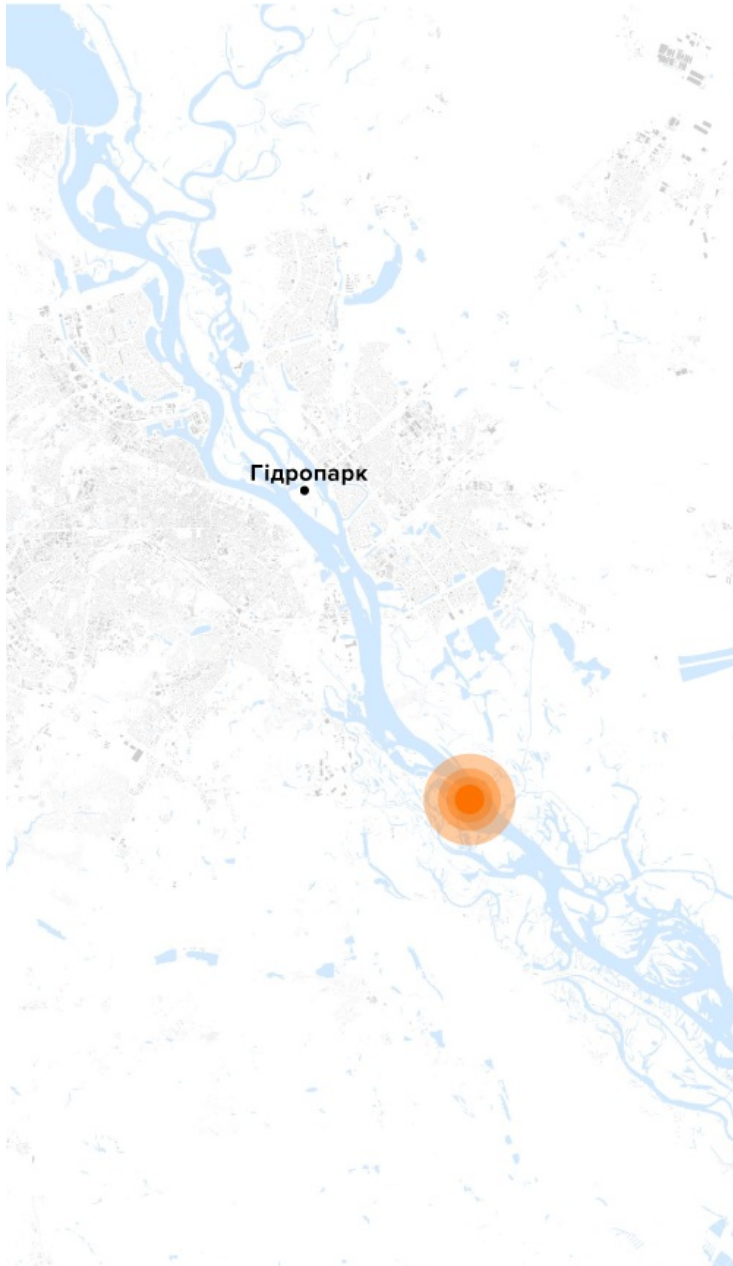
Розташованому вже на південній межі Києва Жуковому острову з прилеглими островами «пощастило» опинитися між двома найбільшими споживачами піску за всю новітню історію української держави. На південь від нього лежить величезна намивна територія Конча-Заспи, а на північ – постійно зростаючий Київ. Пісок на Жуковому острові добували всі – від «диких» намивачів до структурних підрозділів «Київміськбуду». На самому Жуковому острові останнім часом ми не помітили видобувних робіт, хоча, згідно з даними трекерів, активність навколо нього досі не затихає.

На прикладі саме цього острова можна прекрасно простежити, яке майбутнє на нас чекає, і до чого може призвести неконтрольований видобуток піску.

Коли через дамбу, що поєднує Жуків стрів з «великою» землею, добираєшся до його південної частини, перегородженої від усього світу масивним бетонним парканом, виникає враження, що потрапив кудись у Сахару. Аж до неба здіймаються високі піщані терикони, між якими пролягає широка всипана піском площа. Людей тут не видно, а гуляти досить небезпечно: може засипати. І хоч видобуток ніби давно не ведеться, рослини так і не змогли пробитися крізь товстий шар піску. Лише де-не-де можна помітити якусь зовсім нетипову для цих місць, суто пустельну рослинність.

На цю тему: **Как “водохозяйственники” убивают реку Сула**

Добування піску на Жуковому острові місцями перетворило його на пустелю:

«Південна частина Жукового острова ще десять років тому активно замивалася, було замито піском понад 200 гектарів заплави Дніпра, дубового лісу, фактично, все знищено», – розповідає природоохоронець Олександр Соколенко, який свого часу активно займався проблемами цього острова. За його словами, за цих десять років на острові практично нічого не відновилося. «Мають пройти десятки, якщо не сотні років, аби там міг відтворитися природний ландшафт. І це за умови, що весь пісок має бути вивезений. Лише після цього зможе відродитися рослинність», – додає Соколенко.

Подекуди тут можна побачити справжні «сахарські» краєвиди:

Товстий шар піску вкриває величезні площі, рослинність не може пробитися крізь нього на поверхню:

Загалом, за словами природоохоронців, неконтрольований видобуток піску завдає непоправної шкоди довкіллю. Замість боліт, озер, річок створюють величезні площі пісковиків. Знищується все – риба, рослини, родючий шар ґрунту на суходолі та на дні водойм. Екологи розповідають, що на відвалах з піском знаходили навіть тушки мертвих бобрів, яких засмоктало в трубу разом із піском.

На цю тему: **«Розчарована» Десна**

За словами Олексія Василюка, акваторія від Києва до Українки з її невеликими глибинами – це нерестовища всієї рибної популяції цього регіону, заходить сюди й риба з Канівського водосховища. «Коли внаслідок видобування піску на річковому дні утворюються глибокі кар'єри, просто фізично зникають нерестовища у воді. Коли, до того ж, засипаються заливні луки – це втрата ще одного середовища нересту, бо тій же щуці для цього потрібні затоплені луки», – каже еколог.

Видобування піску призводить також до помутніння води в річці, і далі – до замулення та цвітіння. Дрібні часточки піску осідають навіть віддалік від місць видобутку – і замулюють ікринки під час нересту риб.

При цьому, за словами експертів, видобування піску ніяк не поліпшує умови судноплавства на річці. Пісок переважно добувають на одному й тому самому місці, вимиваючи величезні підводні кар'єри. І ніхто не зважає на численні намиви мулу практично по фарватеру річки. Течія Дніпра, сповільнена дамбами, вже не може рівномірно розподілити пісок по всьому руслу. Тож від намиву піску виграють тільки ті, хто на ньому заробляє, а природа й держава наразі лише зазнають шкоди та збитків.

— **Андрій Гарасим, Петро Боднар, Надя Кельм, Євгенія Дроздова; TEXTY.ORG.UA**

На цю тему:

- Так звана “розчистка” Сули: води не стало більше!
- Экологическая катастрофа на Черкасщине: за «убийство» реки Золотоншка вместо властей ответят дачники?
- Больной, зеленый Днепр
- Почайна. История с картинками
- Депутат от БПП и его приближенные украли берег реки в Виннице — расследование

Share 0

Читайте «Аргумент» в **Facebook** и **Twitter**

Если вы заметили ошибку, выделите ее мышкой и нажмите **Ctrl+Enter**.

Коментарі

ВІДЕО

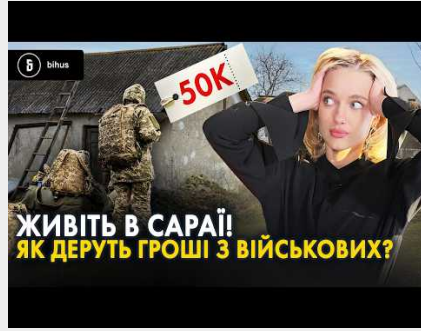
Про що не можна було жартувати в СРСР

HEAVY SHOT, VAMPIRE, NEMESIS: як «Баба Яга» б'є ок*пантів

Воюєш? Плати більше! 50к за оренду і космічні комісії: як виглядає ринок житла на фронті?

[Головна](#) [Про сайт](#) [Опитування](#)

© 2011 «АРГУМЕНТ»

Републікація матеріалів: для інтернет-видань обов'язковим є пряме гіперпосилання, для друкованих видань - за запитом через електронну пошту. **Посилання або гіперпосилання повинні бути розташовані при використанні тексту - на початку використовуваної інформації, при використанні графічної інформації - безпосередньо під об'єктом запозичення.** При републікації в електронних виданнях у кожному разі використання вставляти гіперпосилання на головну сторінку сайту argumentua.com та на сторінку розміщення відповідного матеріалу. За будь-якого використання матеріалів не допускається зміна оригінального тексту. Скорочення або перекомпонування частин матеріалу допускається, але тільки в тій мірі, якою це не призводить до спотворення його сенсу.

Редакція не несе відповідальності за достовірність рекламних оголошень, розміщених на сайті, а також за вміст веб-сайтів, на які дано гіперпосилання.

Контакт: uargumentum@gmail.com